

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پزشکی

شیوه نامه نظام جامع ارزشیابی دوره های تحصیلات تکمیلی دانشکده پزشکی

اعضای کمیته تدوین شیوه نامه نظام جامع ارزشیابی دوره های تحصیلات تکمیلی دانشکده پزشکی

دکتر شهرام اجتماعی مهر

دکتر علیرضا احمدیان

دکتر جمشید حاجتی

دکتر غلامرضا حسن زاده

دکتر شروین فرهمند

دکتر ابوالفضل گلستانی

دکتر رقیه گندمکار

دکتر رضا مشکانی

دکتر رامین مهرداد

دکتر اکبر میر صالحیان

دکتر حجت مطهر واحدی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

بِسْمِ تَعَالَى

شیوه‌نامه نظام جامع ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشکده پزشکی

درآمد

با توجه به اهمیت و نقش ارزشیابی در اصلاح و بهبود امر آموزش، تأکید بر ارزشیابی دوره‌های آموزشی در نقشه جامع علمی کشور و نقشه جامع علمی دانشگاه، و همچنین براساس نتایج نیازسنجی انجام شده، آیین‌نامه نظام جامع ارزشیابی دوره‌های آموزشی دانشگاه متبوع به عنوان مبنایی برای استانداردسازی فرایند ارزشیابی دوره‌های مذکور تدوین و ابلاغ گردید.

این آیین‌نامه که در راستای انجام یکی از وظایف اساسی و مهم دانشگاه یعنی تدوین، اجرا و ارزشیابی دوره‌های آموزشی تنظیم گردیده، ارزشیابی دوره‌های آموزشی را برای مقاصد سازنده (formative) و تراکمی (summative) مد نظر قرار داده است.

شیوه‌نامه نظام جامع ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشکده پزشکی بر مبنای آیین‌نامه ارزشیابی مصوب دانشگاه تدوین گردیده و ارزشیابی دوره‌های آموزشی رشته‌های علوم پایه در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری طبق آن انجام می‌شود.

تعاریف

دوره: در این شیوه‌نامه، دوره آموزشی به مفهوم وسیع آن بکار رفته است و آن عبارتست از کل برنامه آموزشی منجر به مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری، یک درس در یک نیمسال تحصیلی، مرحله آموزشی و مرحله پژوهشی هر یک از مقاطع تحصیلی فوق.

مقطع: عبارتست از دوره آموزشی منجر به مدرک تحصیلی در دو سطح کارشناسی ارشد، و دکتری تخصصی (PhD) که منبعا در این شیوه‌نامه "دکتری" نامیده می‌شود.

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

رشته‌های علوم پایه: هریک از حوزه‌های علوم پایه پزشکی که دانشجوی در آن تحصیل می‌کند و آنها عبارتند از: آموزش پزشکی، آناتومی، اخلاق پزشکی، ایمنی‌شناسی، بیوشیمی بالینی، روانشناسی بالینی، ژنتیک پزشکی، سم‌شناسی، فارماکولوژی، فیزیک پزشکی، فیزیولوژی، مهندسی پزشکی، میکروب‌شناسی، و سایر رشته‌های علوم پایه پزشکی که تحصیل در آنها منجر به اخذ مدرک کارشناسی ارشد یا دکتری می‌شود.

برنامه درسی (کوریکولوم): عبارتست از برنامه درسی هریک از رشته‌های علوم پایه در مقاطع تحصیلی یادشده مصوب وزارت متبوع و اصلاحات و نکات تکمیلی آنها که به تصویب مراجع ذیربط دانشگاه رسیده باشد.

ساختار و نظام مدیریتی دوره

ساختار و تشکیلات مدیریتی ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم پایه دانشکده پزشکی در دو سطح گروه‌های آموزشی و دانشکده مستقر می‌شود.

الف. گروه‌های آموزشی

۱- کارگروه ارزشیابی

کارگروه ارزشیابی گروه مسئولیت برنامه‌ریزی، اجرا، پایش و هماهنگی ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی در گروه را بعهده دارد.

۲- وظایف این کارگروه عبارتست از:

- پیاده‌سازی و اجرای نظام جامع ارزشیابی دوره آموزشی در مقاطع تحصیلات تکمیلی
- تدوین و تنظیم گزارش‌های ارزشیابی و ارائه آنها به کمیته ارزشیابی دانشکده
- پیشنهاد راهکار برای رفع چالش‌های موجود در دوره
- پیشنهاد انجام ارزشیابی بیرونی توسط مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه، و سازمان‌های خارج از دانشگاه به کمیته ارزشیابی دانشکده
- ارائه راهکارهای لازم برای رفع نواقص و اشکالات و پیشنهاد روش‌های اجرایی و شیوه‌های جدید جمع‌آوری اطلاعات در راستای بهبود کیفیت و اجرای دوره‌های آموزشی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

۳- اعضای کارگروه عبارتند از:

- مدیر گروه
- حداقل دو نفر از اعضای هیأت علمی گروه که اطلاعات و تجربه کافی در مورد محتوی و ساختار برنامه آموزشی مقاطع مورد نظر را داشته باشند. یک نفر از این اعضا به انتخاب سایر اعضای کارگروه، مسؤول کارگروه خواهد بود.
- کارشناس گروه
- نماینده دانشجویان- حسب مورد

۴- اعضا و مسؤول کارگروه بنا به پیشنهاد مدیر گروه و با حکم رییس دانشکده برای مدت دو سال منصوب می‌شوند.

۵- کارگروه ارزشیابی در زمان‌های تعیین شده و به کمک روش‌ها و ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات ارزشیابی، داده‌های مورد نیاز را از منابع جمع‌آوری اطلاعات اخذ و پس از تنظیم، تدوین و تحلیل آنها، نتایج را به مدیر گروه و کمیته ارزشیابی دانشکده ارائه می‌دهد.

۶- مسئولیت استفاده از نتایج ارزشیابی به منظور ارتقای کیفیت دوره‌های آموزشی تحصیلات تکمیلی، بعهدہ مدیر گروه می‌باشد.

ب. دانشکده

۱- کمیته ارزشیابی

کمیته ارزشیابی تحصیلات تکمیلی علوم پایه مسؤولیت برنامه‌ریزی، پایش، و هماهنگی ارزشیابی دوره‌های مذکور را بعهدہ دارد.

۲- وظایف این کمیته عبارت است از:

- طراحی نظام جامع ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم پایه
- طراحی ابزارهای ارزشیابی و بررسی روایی و پایایی آن
- نظارت بر حسن اجرای نظام جامع ارزشیابی توسط گروه‌های آموزشی علوم پایه
- بررسی و تأیید گزارش‌های ارزشیابی و ارائه آن به مراجع ذی‌ربط و ذینفعان
- پیشنهاد راهکار برای رفع چالش‌های موجود و پیگیری اجرای آنها

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

- انجام هماهنگی‌های لازم برای انجام ارزشیابی بیرونی توسط مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه، و سازمان‌های خارج از دانشگاه
- اطلاع‌رسانی به گروه‌های علوم پایه راجع به تغییرات در فرایند و ابزارهای ارزشیابی ناشی از تغییر در سیاست‌های ارزشیابی وزارت متبوع و دانشگاه

۳- اعضای کمیته و چگونگی انتخاب آنها

اعضای کمیته عبارتند از:

- رئیس کمیته ارزشیابی
- معاون آموزشی علوم پایه و تحصیلات تکمیلی
- سه نفر از اعضای هیأت علمی علوم پایه
- مسئول واحد ارزشیابی حوزه معاونت تحصیلات تکمیلی
- یک نفر نماینده دانشجویان از هر یک از مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری
- کارشناس دفتر توسعه آموزش دانشکده

۴- یکی از اعضای هیأت علمی علوم پایه بنا به پیشنهاد معاون آموزشی علوم پایه و تحصیلات تکمیلی و با حکم رئیس دانشکده به مدت دو سال به عنوان رئیس کمیته منصوب می‌شود.

۵- اعضای کمیته بنا به پیشنهاد رئیس کمیته ارزشیابی، با هماهنگی معاون علوم پایه و تحصیلات تکمیلی و با حکم رئیس دانشکده برای مدت دو سال منصوب می‌شوند.

۶- تمدید احکام رئیس و اعضای کمیته برای دوره‌های بعد بلامانع می‌باشد.

واحد ارزشیابی

این واحد در حوزه معاونت تحصیلات تکمیلی دانشکده تشکیل می‌شود و مسئولیت نظارت بر ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم پایه را بعهده دارد.

۱- وظایف این واحد عبارتست از:

- اجرای نظام جامع ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم پایه

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

- تهیه گزارش‌های ارزشیابی
 - اطلاع رسانی و انتشار گزارش‌های تأیید شده در کمیته ارزشیابی به مراجع ذی‌ربط و ذی‌نفعان
- ۲- دفتر توسعه آموزش دانشکده موظف است خدمات مشاوره‌ای و تخصصی برای فعالیت‌های مربوط به ارزشیابی دوره‌ها را ارائه دهد.

استاندارد ارزشیابی

ارزشیابی بر مبنای برنامه درسی (کوریکولوم) مصوب هر رشته و اصلاحات و نکات تکمیلی آنها که به تصویب مراجع ذی‌ربط دانشگاه رسیده باشد، انجام می‌شود. به منظور ارتقای برنامه‌ها و فرایندهای آموزشی، می‌توان استانداردهای معتبر داخلی یا خارجی دیگر را نیز به عنوان معیار در نظر گرفت. علاوه بر این‌ها، چارچوب‌های نهادهای اعتبار بخشی داخلی و خارجی مربوط به عنوان الزامات بیرونی در زمینه ارزشیابی‌های درونی مدنظر قرار خواهد گرفت.

طراحی و اجرای ارزشیابی

- ۱- ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم پایه به منظور ارزشیابی برنامه طراحی شده، تعیین میزان اجرای فعالیت‌های تعهد شده (ارزشیابی فرایند) و تعیین میزان دستیابی به اهداف و پیامدهای دوره (ارزشیابی پیامد) انجام می‌شود (جدول شماره ۱).
- ۲- ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم پایه در دو مقطع و هر مقطع در چند زمان به شرح ذیل انجام می‌شود:

الف - مقطع کارشناسی ارشد

- پایان هر نیمسال تحصیلی برای هر درس (در مرحله آموزشی - مطابق آنچه در آیین‌نامه آموزشی دوره دیده شده است).
- پایان مرحله آموزشی
- پس از دفاع از پایان‌نامه و قبل از دانش‌آموختگی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

ب - دکتری

- پایان هر نیمسال تحصیلی برای هر درس (در مرحله آموزشی - مطابق آنچه در آیین‌نامه آموزشی دوره دیده شده است).

- پس از آزمون جامع

- پایان هر سال تحصیلی (در مرحله پژوهشی)

- پس از دفاع از پایان‌نامه و قبل از دانش‌آموختگی

منابع جمع‌آوری اطلاعات ارزشیابی

1. منابع جمع‌آوری اطلاعات ارزشیابی شامل دانشجویان، اعضای هیأت علمی گروه، استادان مدعو، مدیران گروه‌ها، مسئولان دانشکده، و دانش‌آموختگان می‌باشد.
2. روش‌ها و ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات ارزشیابی شامل پرسشنامه، بحث گروهی، مصاحبه و بررسی مستندات و مدارک موجود می‌باشد.
3. پرسشنامه‌های مورد استفاده شامل پرسشنامه کیفیت دوره، پرسشنامه کیفیت جو آموزشی (DREEM)، پرسشنامه کیفیت آموزش مدرسان، و پرسشنامه دانش‌آموختگان است.
4. از ابزارهای روا (valid) و پایا (reliable) به منظور گردآوری اطلاعات ارزشیابی استفاده می‌شود.
5. در انتخاب روش جمع‌آوری اطلاعات، تأمین صحت (accuracy) و اعتبار داده‌ها با در نظر گرفتن قابلیت اجرایی آن مدنظر قرار خواهد گرفت.
6. تلاش می‌شود در گردآوری اطلاعات، از سیستم‌های آنلاین ارزشیابی استفاده شود.
7. مستندات و مدارک مورد بررسی شامل برنامه دوره و طرح درس، میزان مشارکت اعضای هیأت علمی گروه در اجرای برنامه، نتایج تحلیل کیفی آزمون‌های دوره، نتایج عملکرد دانشجویان در آزمون‌های دوره، اجرای به موقع کلاس‌ها، حضور دانشجویان در کلاس درس، آزمایشگاه تحقیقاتی و آزمایشگاه بالینی، حضور استادان در کلاس، آزمایشگاه تحقیقاتی و آزمایشگاه بالینی است.
8. روایی و پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات ارزشیابی در کمیته ارزشیابی بررسی و در مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه تأیید می‌شود.

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

انتشار و استفاده از نتایج ارزشیابی

۱. گزارش‌های ارزشیابی به صورت کتبی و به دو صورت خلاصه گزارش و گزارش مبسوط (شامل جزئیات روش‌شناسی، ارایه نتایج به همراه ضمایم مربوط به تحلیل اطلاعات، بحث راجع به نتایج و پیشنهادات) تهیه می‌شود.
۲. گزارش‌های ارزشیابی حداکثر تا یکماه پس از انجام، در کارگروه‌های ارزشیابی تهیه و به کمیته ارزشیابی ارسال می‌شود.
۳. نتایج ارزشیابی گروه‌ها در جلسات کمیته ارزشیابی تحصیلات تکمیلی دانشکده با حضور اعضای کارگروه ارزشیابی هر گروه مورد بررسی قرار می‌گیرد. تصمیمات این جلسات درباره برنامه آموزشی (در چارچوب مصوبات بالادستی)، فرایندهای آموزشی و موضوعات کلان اجرایی دوره با هدف ارتقای کیفی آنها، برای گروه‌های آموزشی لازم‌الاجرا است و مسئولیت آن بعهده مدیران گروه‌ها می‌باشد.
۴. گزارش‌های خلاصه و مبسوط مذکور پس از تأیید کمیته ارزشیابی، در اختیار اعضای هیأت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی مجری دوره قرار می‌گیرد.
۵. کمیته ارزشیابی از نتایج ارزشیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم پایه، گزارش سالانه تهیه و برای رییس دانشکده و معاون آموزشی دانشگاه ارسال می‌نماید.
۶. مسئولیت پیگیری اعمال تغییراتی که به منظور اصلاح برنامه‌ها به تأیید کمیته ارزشیابی دانشکده رسیده، بر عهده کارگروه‌های ارزشیابی گروه‌ها است.
۷. دانشکده و دانشگاه از تغییرات و اصلاحات ضروری در راستای ارتقای کیفی دوره‌های آموزشی حمایت لازم را بعمل خواهند آورد.

رعایت اصول اخلاقی

در طراحی، استقرار و اجرای نظام ارزشیابی و انتشار نتایج آن، اصول اخلاقی مشتمل بر حفظ اصول رازداری، محرمانه بودن هویت افراد و رعایت عدالت، مدنظر قرار خواهد گرفت.

این شیوه‌نامه مشتمل بر نه صفحه در جلسه مورخ ۹۳/۷/۵ شورای آموزشی دانشگاه به تصویب رسید.

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

جدول شماره ۱

ردیف	موضوع	منبع	روش و ابزار	زمان
۱	کیفیت مدرسان دوره	دانشجویان، همکاران، و مدیر گروه	پرسشنامه کیفیت مدرسان، مصاحبه، بحث گروهی، peer review of teaching	دکتری: انتهای هر نیمسال تحصیلی، انتهای هر سال در مرحله پژوهشی کارشناسی ارشد: انتهای هر نیمسال تحصیلی
۲	کیفیت آزمون‌های دوره	آزمون‌های دوره	Expert panel {چک لیست میلن و چک لیست ویژه آزمون‌های تشریحی}	پس از برگزاری آزمون
۳	جو آموزشی	دانشجویان	پرسشنامه DREEM	دکتری: انتهای دوره کارشناسی ارشد: انتهای دوره
۴	کیفیت یادگیری دانشجویان	نتایج آزمون‌ها، گروه آموزشی	سنجش مهارت‌های ضروری از طریق آزمون مهارتی و نمرات آزمون‌های دوره	انتهای دوره
۵	کیفیت دوره	دانشجویان، مدرسان، دانش‌آموختگان	پرسشنامه	دکتری: انتهای هر نیمسال تحصیلی، انتهای هر سال در مرحله پژوهشی، انتهای دوره کارشناسی ارشد: انتهای هر نیمسال تحصیلی، انتهای دوره
۶	اجرای برنامه تعهد شده	کارشناسان آموزش، مدارک و مستندات موجود (از جمله کوریکولوم آموزشی دوره)	مدارک و مستندات موجود (اجرای به موقع کلاس‌ها، اجرای همه بخش‌های برنامه و ...)	انتهای هر نیمسال تحصیلی